

**Verdachten van terrorisme in beeld. Achtergrondkenmerken, 'triggers' en eerdere politiecontacten** (2018). Fabienne Thijs, Elanie Rodermond en Frank Weerman (NSCR, Amsterdam). Politiewetenschap 102

### **Doelstelling**

Inzicht bieden in de kenmerken van de hele Nederlandse populatie van verdachten van terroristische misdrijven en aangeven of er bepaalde kenmerken en 'triggers' zijn die relatief vaak voorkomen bij verdachten van een terroristisch misdrijf.

### **Centrale onderzoeksvraag**

Wat voor achtergrond en criminele voorgeschiedenis hebben verdachten van terroristische misdrijven en zijn er bepaalde triggers te herkennen in de aanloop naar een terroristisch delict?

### **Methoden van onderzoek**

- Literatuurstudie
- Kwantitatieve analyse van alle 279 verdachten vanaf de inwerkingtreding van de Wet terroristische misdrijven (2004) t/m 2017

### **Samenvatting**

In dit onderzoek is gekeken hoe de populatie verdachten van een terroristisch misdrijf in Nederland eruit ziet, sinds de invoering van de 'wet terroristische misdrijven' in 2004. Daarvoor is gekeken naar demografische en sociaaleconomische kenmerken van de verdachten, hun betrokkenheid bij andere/eerdere vormen van criminaliteit, en is geanalyseerd in hoeverre elk van deze factoren afzonderlijk kunnen worden beschouwd als risicofactor of 'trigger'-factor. Het doel is om een beter en gefundeerder begrip te krijgen van deze relatief nieuwe groep verdachten, die tot dan toe nog onvolledig en fragmentarisch was. Voor het eerst wordt de hele populatie verdachten van terroristische misdrijven onderzocht.

In het onderzoek is een koppeling gemaakt tussen een geanonimiseerde lijst van terrorismeverdachten vanuit het Landelijk Parket van het OM en bevolkingsgegevens van het CBS. Dit leverde een databestand op waarin kon worden ingezoomd op de factoren een jaar vóór de centrale verdenking van een terroristisch feit. Op basis van deze dataset is de verdachtenpopulatie eerst beschreven, waarna met behulp van diverse analyses in kaart is gebracht in hoeverre bepaalde factoren de kans verhogen om verdachte van een terroristisch misdrijf te worden. Er is steeds een vergelijking gemaakt met twee controlegroepen, namelijk andere verdachten van criminaliteit, en de algemene populatie. Hierbij is ingezoomd op verschillen tussen groepen van verdachten, namelijk mannelijke vs. vrouwelijke verdachten, personen die eenmalig verdachte waren van terrorisme vs. personen die dat meermaals waren, en verdachten van vóór de opkomst van ISIS vs. verdachten sinds de opkomst van ISIS.

Het blijkt dat verdachten voornamelijk mannen zijn met een gemiddelde leeftijd van dertig jaar en met een oververtegenwoordiging van 1e en 2e generatie immigranten. Beide bevindingen sluiten aan op eerder onderzoek. Toch heeft een vijfde van de verdachten een Nederlandse achtergrond en is meer dan de helft van de verdachten geboren in Nederland.

Verdachten van een terroristisch misdrijf zijn relatief vaak laagopgeleid, zonder 'startkwalificatie voor de arbeidsmarkt', en zonder werk of inkomen. De groep lijkt wat dit betreft sterk op verdachten van misdrijven in het algemeen.

Als het gaat om de criminele carrière tot aan het jaar voor de verdenking van een terroristisch misdrijf, was ongeveer twee derde van de verdachten al eens eerder verdachte van een delict, waarbij een aanzienlijk deel meermaals verdachte was. Uit dezelfde data blijkt dat een derde van de verdachten een jaar voor het uitgangsdeldict ook al verdacht was van een delict, al gaat het hier vooral om relatief 'veelvoorkomende' delicten en niet om delicten die in verband worden gebracht met ernstige of georganiseerde misdaad

De hierop volgende logistische regressieanalyse gaat in op de risicofactoren en triggerfactoren. Het geeft weer welke van de eerder beschreven variabelen daadwerkelijk gerelateerd zijn aan het verdacht worden van een terroristisch misdrijf. Daarin zijn zowel statische (persoonskenmerken) als dynamische voorspellers meegenomen. Uit de statisch analyse blijkt allereerst dat personen met een migratie-achtergrond een grotere kans hebben om verdachte te worden, en dit geldt voor zowel de 1e als 2e generatie immigranten. Dit heeft te maken met dat het grootste deel van de terroristische misdrijven waarvoor verdachten op dit moment worden vervolgd een salafistisch-jihadistische achtergrond heeft. Personen die lager of middelbaar opgeleid zijn, en personen die geen werk hebben, lopen een hoger risico om verdachte te worden van een terroristisch feit. Uit de dynamische voorspellers blijkt dat het verliezen van een baan; eerdere delicten en – verassend genoeg - iemand die van een alleenstaande naar een niet-alleenstaande situatie triggerfactoren van (verdere) radicalisering beschouwd kunnen worden. Het lijkt vanuit de beperkte beschikbare data dat een gevangenisstraf daarentegen geen trigger is.

De laatste analyse richt zich op drie subcategorieën:

1. Verdachten voor en na ISIS:

De verdachtengroep sinds ISIS blijkt kwalitatief anders dan de verdachten van terrorisme in eerdere periodes. Sinds de opkomst van ISIS zijn er relatief meer personen als terrorismeverdachte zijn aangemerkt, zijn deze verdachten gemiddeld jonger, vaker werkloos, hebben vaker een strafblad en behoren vaker tot de 2e generatie immigranten dan verdachten van vóór ISIS.

2. Mannelijke vs. vrouwelijke verdachten van terrorisme:

Vrouwelijke verdachten zijn gemiddeld jonger dan mannen (27 vs. 30), en het merendeel van hen behoort tot de 2e generatie met een immigratieachtergrond. De vrouwen hadden vaker dan de mannen een partner en/of kinderen. Ook werden vrouwelijke verdachten minder vaak dan mannelijke verdachten eerder verdacht van een ander misdrijf (33,3 procent vs. 66,0 procent)

3. Personen die eenmalig verdachte waren van terrorisme vs. personen die dat meermaals waren:

16 personen kunnen als veelpleger worden aangemerkt, een kleine minderheid van de verdachten. Deze meerplegers vielen vaker dan de rest van de groep binnen de twee jongste leeftijdscategorieën, en behoren bijna allemaal tot de 2e generatie personen met een migratieachtergrond. Ook waren de meerplegers vaker dan de andere verdachten al eerder verdachte van andersoortige misdrijven.

Het onderzoek wordt afgesloten met een aantal beperkingen van de resultaten. De belangrijkste is dat de onderzoekspopulatie samengesteld is op basis van verdenkingen van een terroristisch misdrijf. Hoewel het gaat om serieuze verdenkingen die zijn doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie, kan niet worden uitgesloten dat een deel van de verdachten onschuldig is en/of uiteindelijk is vrijgesproken, en dus 'onterecht' in de dataset is beland.